

Projectbeschrijving

“Dialog met de Vragers”

**WWZ op maat in de gemeenten
Helden, Kessel, Maasbree en Meijel**

31 mei 2005

Projectbeschrijving

“Dialog met de Vragers”

<p>Voor meer informatie over Leven in het Dorp kunt u contact opnemen met:</p> <p>Ron Genders</p> <p>Regiocoördinator Leven in het Dorp <i>Wonen-Welzijn-Zorg op maat</i> <i>Gemeenten Helden, Kessel, Maasbree en Meijel</i></p> <p>Gemeente Helden, Postbus 7000, 5980 AA Panningen tel.: 077-3066841, e-mail: rge@helden.nl</p> <p>Website: www.helden.nl tabblad <i>Plannen & Projecten</i></p>	 <p><i>“Geit neet besteit neet!”</i></p>
---	--

“Leven in het Dorp” winnaar Utrechtse Stimuleringsprijs WWZ 2003-2004

“Leven in het Dorp” is provinciaal voorbeeldproject en landelijk voorbeeldproject van het VEBO-programma (VERnieuwwing en BEleidsOntwikkeling). De Provincie Limburg en de Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) ondersteunen “Leven in het Dorp”.

INHOUDSOPGAVE

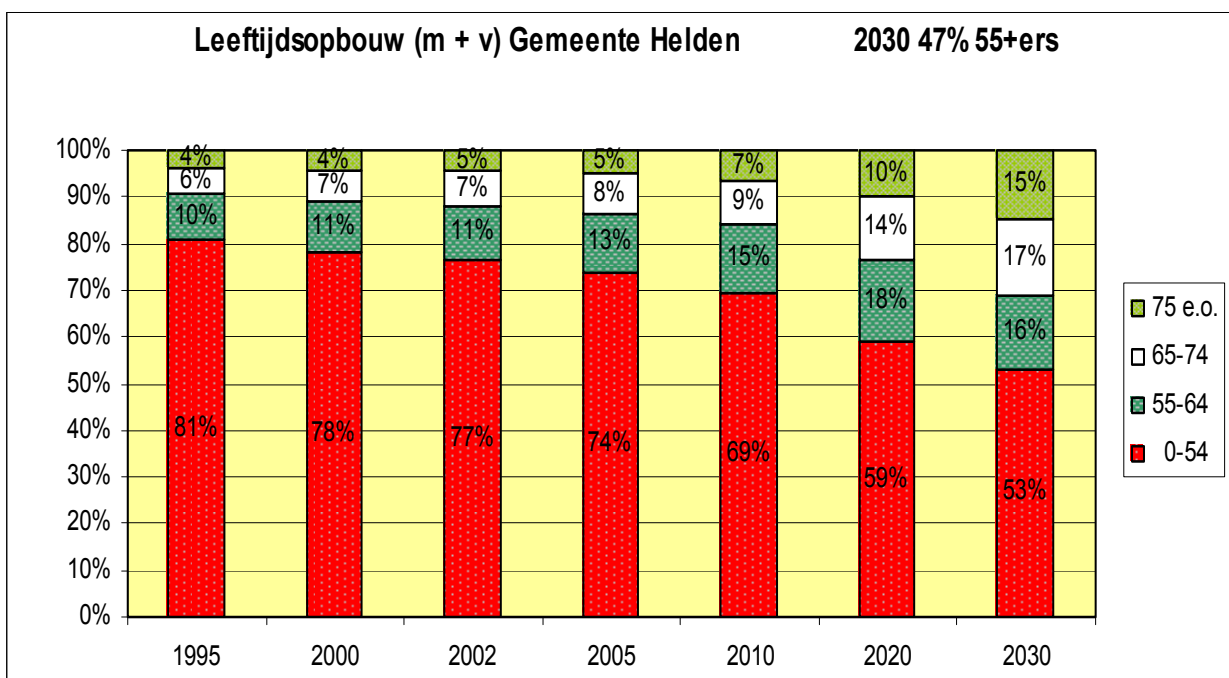
	<u>Pag.</u>
1. Leven in het Dorp	1
2. Betrokkenheid en participatie van burgers	1
3. Dialoog met de Vragers in Pilotkern Grashoek	2
4. De methodiek van de Dialoog met de Vragers in de andere 10 kerkdorpen	3
5. Uitwerking van het behoefteonderzoek WWZ (Diagnosefase)	4
6. Overgang naar strategische fase en realisatiefase	6
7. Evaluatie van de Dialoog met de Vragers	7
8. Continuering van de Dialoog met de Vragers	7
9. Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en Dialoog met het Dorp	8
Bijlage 1. Leven in het Dorp (WWZ op maat regio Helden, Kessel, Maasbree en Meijel)	9
Bijlage 2. De 33 betrokken partijen die het convenant ondertekend hebben	11
Bijlage 3. Overzicht verspreide vragenlijsten en respons	12

1. Leven in het Dorp

De subregio Helden, Kessel, Maasbree en Meijel ligt in Noord-Limburg. Het is een uitgestrekt plattelandsgebied met 11 kerkdorpen. In de subregio wonen ongeveer 42.000 mensen.

Wonen-Welzijn-Zorg (WWZ) kwam in 2000 hoog op de agenda te staan doordat uit onderzoek in de gemeente Helden op het gebied van leefbaarheid bleek dat mensen behoefte hebben om in hun eigen omgeving te blijven wonen. Daarnaast waren er ideeën om het verzorgings- en verpleeghuis “De Wietel” in Panningen te deconcentreren. Verder hebben de vier gemeenten prognosecijfers laten berekenen door het onderzoeksinstituut Etil. In 2002 was het aandeel 55-plussers 23%. Uit de prognosecijfers blijkt dat dit aandeel in de subregio in 2030 zal verdubbelen naar 44%. In de gemeente Helden neemt de vergrijzing het sterkst toe. Deze prognose maakte de urgentie om samen aan de slag te gaan op gebied van WWZ nog duidelijker dan ze al was.

Figuur. Prognose leeftijdsopbouw inwoners gemeente Helden (Etil, 21-02-2003)

Onder de noemer “Leven in het Dorp” richtten de gemeenten Helden, Kessel, Maasbree en Meijel samen met een groot aantal partijen een woon-welzijn-zorginfrastructuur in voor ouderen, mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking en mensen met een GGZ-achtergrond. Hierbij worden de doelgroepen op verschillende wijzen betrokken. Het project - dat een grote diversiteit aan deelprojecten omvat - heeft als doel het realiseren van een vraaggestuurd en geïntegreerd aanbod van WWZ-producten. **Uitgangspunt is wat de mensen zélf willen.**

In bijlage 1 is meer informatie over de samenwerking en de projectorganisatie opgenomen. In bijlage 2 is een overzicht van de 33 convenantpartners weergegeven.

2. Betrokkenheid en participatie van burgers

Vraagsturing houdt in dat inwoners en doelgroepen sterk betrokken zijn bij ontwikkelen van ideeën en plannen. De betrokkenheid van burgers is niet alleen binnen Leven in het Dorp maar ook stevig verankerd in het kernenbeleid (lokaal sociaal beleid, leefbaarheid in de kleine kernen).

Vooraf in de kernen van de gemeente Helden is WWZ met het kernenbeleid verweven. WWZ maakt daar onderdeel uit van de leefbaarheidstrajecten die inwoners samen met professionals oppakken en kan gezien worden als een uitdieping ervan.

De gemeente Helden huldigt het standpunt dat de leefbaarheid in de kernen primair een zaak is die aangestuurd en ingevuld moet worden door de inwoners zelf. Dit uitgangspunt is vastgelegd in de *Ontwikkelingsvisie 2000* (voorjaar 2000) van de gemeente Helden. Op basis van deze visie op zelfsturing hebben de inwoners in de dorpen leefbaarheidsdiscussies gevoerd onder begeleiding van Welzijnsstichting Vorkmeer en gefaciliteerd vanuit de gemeente. De resultaten van deze discussies worden door de inwoners vertaald in toekomstplannen (dorpsontwikkelingsprogramma's).

3. Dialoog met de Vragers in Pilotkern Grashoek

Om vraaggestuurd aanbod te realiseren is inzicht nodig in de wensen en de behoeften van (zorg)vragers. Binnen Leven in het Dorp is dit opgepakt onder de noemer Dialoog met de Vragers. De kern Grashoek is in Leven in het Dorp als voorbeeld genomen om tot een daadwerkelijke vraaggestuurde inrichting van de zorg-, wonen- en welzijnsstructuur te komen.

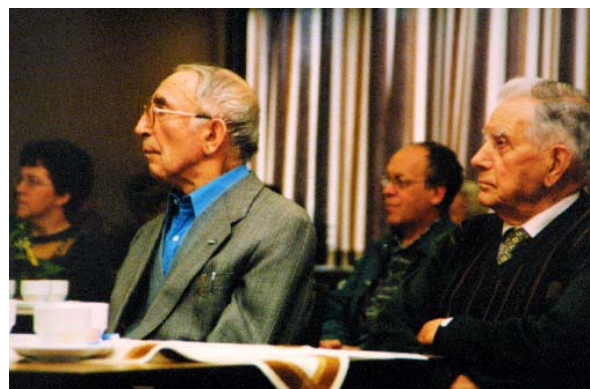
De inwoners van Grashoek hebben in 2000 met elkaar gediscussieerd over de leefbaarheid in Grashoek (leefbaarheidsdiscussie, april 2000). Om de uitkomsten, die tijdens de discussies door de ouderen zijn aangegeven, uit te diepen is een behoefteonderzoek op gebied van WWZ onder 55-plussers ontwikkeld. Dit traject is uitgewerkt in samenwerking tussen gemeente, Welzijnsstichting Vorkmeer, adviesbureaus en een aantal inwoners.

Rondom het behoefteonderzoek is in oktober 2001 het Kernteam WWZ Grashoek geformeerd. Het kernteam bestaat uit vertegenwoordigers van het stichtingsbestuur gemeenschapshuis De Ankerplaats, het Dorpsoverleg Grashoek, KBO-afdeling Grashoek, Welzijnsstichting Vorkmeer en de gemeente Helden.

Het kernteam heeft de basisvragenlijst van het behoefteonderzoek zoveel mogelijk aangepast aan de specifieke situatie in het dorp zelf. Eind 2001 is de schriftelijke enquête door vrijwilligers verspreid en opgehaald onder alle senioren van 55 jaar en ouder in Grashoek (316 senioren). Een gedegen organisatie van de enquête heeft geleid tot een zeer hoge respons van 86%. Dat het onderwerp leeft binnen de gemeenschap in Grashoek is ook af te leiden uit de hoge opkomst van zo'n 100 inwoners tijdens de groepsdiscussiebijeenkomst waarin de resultaten van het onderzoek verder zijn uitgediept.

Kernteam WWZ Grashoek

Voorlichtingsbijeenkomst Grashoek

Belangrijkste conclusies uit het behoefteonderzoek zijn dat de senioren in principe willen blijven wonen in hun eigen omgeving en huis, het realiseren van voorzieningen een voorwaarde is om niet te hoeven verhuizen en er een grote informatiebehoefte is over regelingen op allerlei gebied.

De ouderen gaven aan dat de nodige voorzieningen weer terug moeten komen in Grashoek, zoals een winkelvoorziening, een pinautomaat en een loketfunctie om te voorzien in de informatiebehoefte. De senioren vinden het belangrijk dat een spreekuur van huisarts en fysiotherapeut wordt gerealiseerd. Deze ruimte wordt in de wandelgangen al Medisch Centrum Grashoek genoemd. De Rabobank besloot om het filiaal in Grashoek te sluiten. Daardoor zouden de inwoners in andere kernen geld af moeten halen. De ouderen zouden graag zien dat deze voorzieningen in en rond het gemeenschaps-huis, als centrale plek in het dorp, zouden worden gerealiseerd. Ze vinden het belangrijk dat iedereen, dus ook mensen met beperkingen, deze voorzieningen kan gebruiken.

4. De methodiek van de Dialoog met de Vragers in de andere 10 kerkdorpen

De ervaringen met de methode en de resultaten van het onderzoek onder de senioren en de groepsdiscussies in Grashoek vormden de aanleiding om eenzelfde soort onderzoek plaats te laten vinden in de andere 10 kernen zonder daarbij het eigene van de kernen uit het oog te verliezen.

Een bijkomend voordeel van het gebruiken van eenzelfde methodiek is dat de gegevens als een soort nulmeting worden gebruikt waardoor het mogelijk wordt om ontwikkelingen te volgen en met elkaar te vergelijken. In de Dialoog met de Vragers zijn de volgende fasen te onderscheiden:

- Diagnose (voorbereidings) fase – behoefteonderzoek WWZ onder 55-plussers;
- Strategiefase – opstellen van lokaal WWZ-plan;
- Realisatie (uitvoerings) fase – uitvoeren plannen en projecten;
- Evaluatiefase – evaluatie van de projecten;
- Structurele implementatie – structurele inbedding van de projecten.

Behoefteonderzoek WWZ onder 55-plussers (Diagnosefase)

Het doel van het behoefteonderzoek is het inventariseren van de wensen en behoeften op het gebied van wonen, welzijn en zorg van inwoners (55 jaar en ouder) in de subregio Helden. De gegevens dienen als basis voor het vraaggestuurd realiseren van WWZ-voorzieningen in de betreffende kernen.

De methodiek van het behoefteonderzoek in de Dialoog met de Vragers is als volgt opgebouwd:

1. Informatiebijeenkomst;
2. Formeren van een Kernteam WWZ;
3. Enquête onder senioren (55-plussers);
4. Terugkoppeling van de resultaten en groepsdiscussies met senioren;
5. Rapportage behoefteonderzoek WWZ per kern.

ad 1. Informatiebijeenkomst

Inwoners van de betreffende dorpen worden via de media uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst over Leven in het Dorp in het algemeen en meer specifiek over het behoefteonderzoek. Dit wordt gecoördineerd vanuit de Welzijnsstichting Vorkmeer en de gemeente.

ad 2. Formeren van een Kernteam WWZ

Vertegenwoordigers van belangengroeperingen nemen samen met inwoners op persoonlijke titel en professionals vanuit de gemeente en welzijnsstichting Vorkmeer zitting in een Kernteam WWZ. Het kernteam wordt samengesteld op basis van deelnemers die zich tijdens de informatie- en groepsdiscussiebijeenkomsten aanmelden en inwoners die op basis van hun achtergrond worden benaderd.

ad 3. Enquête onder senioren (55-plussers)

Het Kernteam WWZ past de basisvragenlijst voor het behoefteonderzoek zoveel mogelijk aan de specifieke situatie in het dorp zelf aan. Onderzoeksadviesbureau Companen stelt de vragenlijst samen. Welzijnsstichting Vorkmeer vermenigvuldigt de vragenlijsten.

In tegenstelling tot het onderzoek in Grashoek krijgen niet alle inwoners van 55 jaar en ouder in de betreffende kern een vragenlijst, maar wordt de vragenlijst per huishouden verspreid. In de vragenlijst zijn een aantal persoonsgebonden vragen opgenomen die zowel door de “hoofdbewoner” als door zijn/haar eventuele partner dienen te worden ingevuld.

De gemeenten leveren de NAW-gegevens aan.

De vragenlijsten worden verspreid en opgehaald door vrijwilligers. Waar nodig wordt assistentie verleend bij het invullen van de vragenlijst. Welzijnsinstelling Vorkmeer coördineert samen met lokale belangengroeperingen zoals de plaatselijke KBO-afdeling (Katholieke Bond voor Ouderen) het verspreiden en het ophalen van de enquêtes.

Onderzoeksadviesbureau Companen verwerkt en analyseert de ingevulde enquêtes en stelt een conceptrapportage samen.

ad 4. Terugkoppeling van de resultaten en groepsdiscussies met senioren

Inwoners van de betreffende dorpen worden via de media uitgenodigd voor de discussiebijeenkomst over de resultaten van het behoefteonderzoek. Dit wordt gecoördineerd vanuit de Welzijnsstichting Vorkmeer en de gemeente. De resultaten worden gepresenteerd en bediscussieerd tijdens groepsdiscussies met senioren die in een middag- en avondsessie plaatshebben.

ad 5. Rapportage behoefteonderzoek WWZ per kern

Onderzoeksadviesbureau Companen stelt op basis van de groepsdiscussies een definitieve conceptrapportage samen. Het Kernteam WWZ stelt daarna de definitieve rapportage van het behoefteonderzoek vast.

5. Uitwerking van het behoefteonderzoek WWZ (Diagnosefase)

De behoefteonderzoeken zijn in alle kernen afgerond. In 2002 in Grashoek, in 2003 in Beringe en Koningslust, in 2004 in Meijel, Kessel-dorp, Kessel-Eik, Maasbree en Baarlo en begin 2005 in Panningen, Helden-dorp en Egchel.

Vrijwel in ieder dorp zijn informatiebijeenkomsten georganiseerd en in de media bekend gemaakt. De opkomst varieerde tussen 30 – 75 personen.

In elk dorp is een Kernteam WWZ geformeerd m.u.v. Kessel-dorp en Kessel-Eik. Daar is een gezamenlijk Kernteam WWZ Kessel ingericht.

De kernteams hebben de basisvragenlijst besproken en aangepast aan de lokale situatie. In de vragenlijst zijn specifieke bestaande voorzieningen en projecten die op stapel staan meegenomen. In de gemeenten Kessel en Maasbree waren niet lang daarvoor de woonwensen onderzocht. Het zou te voeren om dezelfde soort vragen wederom in het WWZ-onderzoek mee te nemen in deze kernen. De resultaten van het woonwensenonderzoek zijn door de kernteams meegenomen.

Er is voor gekozen om per huishouden –met een lid van 55 jaar of ouder- één schriftelijke vragenlijst aan te bieden. In de vragenlijst zijn vragen opgenomen die deels betrekking hebben op het huishouden en deels op de persoon. Dit wil zeggen dat zowel 55-plussers als hun eventuele partner in de gelegenheid zijn gesteld de meer persoonlijke vragen te beantwoorden.

Kernteam WWZ Beringe

Groepsdiscussie

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van het aantal verspreide vragenlijsten en de respons. De enquêtes hebben een groot tot zeer groot bereik (respons 62%-88%). De inzet van lokale belangenorganisaties heeft daarbij een belangrijke rol gespeeld.

Naar aanleiding van het behoefteonderzoek in Meijel en Kessel-dorp is besloten om per dorp maximaal 450 huishoudens te benaderen. De aanname was dat gezien de te verwachten respons daarmee ongeveer 300 vragenlijsten konden worden verwerkt. In de dorpen waar het aantal 55-plus huishoudens groter is dan 450 is door de gemeente een steekproef getrokken. In de andere dorpen zijn alle huishoudens benaderd.

Om te komen tot inzichten geldend voor de gehele populatie van 55-plussers van de dorpen zijn de resultaten “gewogen”. Dit houdt in dat de resultaten zijn vermenigvuldigd met een factor zodat een beeld wordt verkregen dat geldend is voor feitelijke aantallen (huishoudens en/of personen) van 55 jaar en ouder in het betreffende dorp. Hierdoor kunnen ‘volumes’ worden berekend. Dit is vooral van belang op het moment dat de behoeften gekwantificeerd moeten worden om de haalbaarheid van eventuele oplossingsrichtingen (woningbouw, zorg- en welzijnsdiensten, winkelvoorzieningen, medische voorzieningen, etc.) zo realistisch mogelijk vanuit een marktperspectief in te schatten.

De conceptrapportages zijn tijdens groepsdiscussiebijeenkomsten met de senioren uit het betreffende dorp besproken. Tijdens de middagsessies waren voornamelijk de oudere ouderen aanwezig, terwijl 's avonds vooral jongere ouderen aanwezig waren. De deelname varieerde tussen de 30 en de 100 inwoners. De discussies leverden prioriteitsstellingen op van welke voorzieningen en producten door de inwoners als belangrijk worden ervaren.

Companen verwerkte de opbrengst van de discussie in de definitieve rapportages. De definitieve rapportages zijn vervolgens door de Kernteams WWZ vastgesteld en aan de betreffende gemeente en andere partijen ter beschikking gesteld.

Tijdens de afgelopen periode is de dialoog ook onder gehandicapten en op een andere wijze gevoerd. Het gehandicaptenplatform van Maasbree en Baarlo heeft in 2004 de behoeften aan WWZ onder jongere gehandicapten in de gemeente Maasbree geïnventariseerd. Hiervoor is de seniorenenquête als uitgangspunt genomen. De resultaten zijn besproken in het Kernteam WWZ Maasbree. De behoeften van de gehandicapten komen grotendeels overeen met de behoeften van de senioren.

In januari 2004 heeft John Rietman zijn afstudeerscriptie afgerond onder de titel “*Wonen, welzijn en zorg op maat voor ouderen in de gemeenten Helden, Kessel, Maasbree en Meijel*”. Hij heeft groepsinterviews afgenomen met ouderen uit de subregio Helden die verdeeld waren over verschillende categorieën en uit verschillende dorpen afkomstig waren. Tijdens de afsluitende bijeenkomst zijn de resultaten en de conclusies besproken.

6. Overgang naar strategische fase en realisatiefase

Om te komen tot een daadwerkelijke vraaggestuurde inrichting van de zorg-, wonen- en welzijnsstructuur dient de dialoog tussen vragers en aanbieders op gang te worden gebracht. Veel aandacht en een goede zorg voor de coördinatie en de procesbegeleiding zijn voorwaarden voor de dialoog. In essentie is een adequate begeleiding van het proces van de dialoog de voorwaarde om te komen tot vermaatschappelijking van de zorg.

Het Kernteam WWZ stelt op basis van de resultaten van het behoefteonderzoek een lokaal WWZ-plan op waarin de ideeën, behoeften en prioritering op gebied van WWZ zijn verwerkt. Dit document wordt met de gemeente besproken. Daarna bespreekt het kernteam de haalbaarheid van projectplannen met de aanbieders die de plannen willen gaan realiseren. Welzijnsstichting Vorkmeer begeleidt de kernteams daarbij. Medewerkers van aanbieders nemen zitting in de kernteams.

Indien nodig gaan werkgroepen met concrete projecten aan de slag. Leden van het kernteam nemen zitting in de werkgroepen. De werkgroepen koppelen de voortgang en resultaten terug naar het betreffende kernteam.

Eetpunt voor senioren in gemeenschapshuis Grashoek (Foto: L. Giessen)

Maquette van project Maasstraat te Baarlo

De ervaringen in de kernen laten zien dat WWZ niet op zichzelf staat, maar alles te maken heeft met het bevorderen van de leefbaarheid in de betreffende kern.

Het Kernteam WWZ Grashoek heeft in samenwerking met het Dorpsoverleg Grashoek het “Plan leefbaarheid - WWZ - SKIL Grashoek” samengesteld in 2002. In het document zijn de trajecten opgenomen die de inwoners van Grashoek belangrijk vinden om in het kader van leefbaarheid en WWZ op te pakken en zo mogelijk te realiseren. Het document wordt gebruikt om de actuele stand van de trajecten bij te houden en trajecten waar nodig op elkaar af te stemmen.

Het gemeenschapshuis in Grashoek is eind 2003 verbouwd en uitgebreid tot een multifunctionele accommodatie waarin veel trajecten zijn gerealiseerd. Het Kernteam WWZ Grashoek is betrokken bij de ontwikkeling van de 10-12 levensloopbestendige (senioren)woningen die in 2005 in de directe nabijheid van het gemeenschapshuis worden gebouwd. In de projectbeschrijving “Gemeenschapshuis De Ankerplaats Grashoek” (07-12-2004) zijn het doorlopen proces en de gerealiseerde projecten beschreven.

De Kernteams WWZ Baarlo en Maasbree hebben het “Actieplan Wonen, Welzijn en Zorg 2005 t/m 2007” (januari 2005) opgesteld en aan het College van Burgemeester & Wethouders aangeboden. In het behoefteonderzoek in Baarlo zijn onder meer vragen opgenomen over het project Maasstraat waarin huisvesting voor verschillende doelgroepen (zorg)vragers is gepland. Jaarlijks wordt de voortgang van het actieplan door het kernteam teruggekoppeld aan het college.

Welzijnsstichting Vorkmeer heeft vanuit het behoefteonderzoek onder 55-plussers een matrix van de wensen en behoeften per kerkdorp samengesteld. De matrix geeft snel inzicht in lokale en subregionale behoeften. Het geeft de welzijnsstichting ook de mogelijkheid de behoeften projectmatig uit te werken en samen met betrokken partners een proefproject in een kern op te zetten. Draagvlak bij de doelgroep is immers af te leiden uit de gevoerde dialoog. Vanuit de resultaten kunnen de betrokken partners dan een besluit nemen om het project bij te stellen en/of als structurele functie aan te gaan bieden. De matrix geeft input voor de strategische fase in het lokaal WWZ-plan.

De gegevens van de seniorenenquête en groepsdiscussies dienen verder als basis voor het Functieplan WWZ subregio Helden. Het functieplan is het uitvoeringsprogramma dat moet leiden tot een afgestemd aanbod op basis van de behoefte van de (zorg)vragers voor een periode van 2005 tot 2010-2020. Het functieplan bestaat uit verschillende werkdocumenten en moet gezien worden als een groeidocument. Nieuwe initiatieven, wetgeving maar ook meevallers en knelpunten in projecten kunnen leiden tot aanpassing van het uitvoeringsprogramma.

7. Evaluatie van de Dialoog met de Vragers

De methodiek van de Dialoog met de Vragers is geëvalueerd (december 2004). De algemene conclusie is dat de dialoog een continu proces is en periodiek herhaald dient te worden. Verder is geconcludeerd dat de dialoog niet alleen met senioren maar ook met andere doelgroepen moet worden gevoerd. De dialoog geeft een goed inzicht in wensen en behoeften.

Over het algemeen werken alle betrokken partijen, publiek en privaat, professionele organisaties, vrijwilligersorganisaties en burgers goed samen. Alle partijen vervullen hun rol en pakken hun gewicht. Het is begrijpelijk dat daarbij – zowel binnen organisaties als in samenwerkingsrelaties – sprake is van een groeiproces.

De dialoog heeft ook een positief effect op de participatie van burgers en de medeverantwoordelijkheid die zij voelen voor het resultaat. De meerwaarde hiervan is dat inwoners en doelgroepen niet alleen het gevoel hebben in een vroeg stadium betrokken te zijn, maar daar ook invloed op uit kunnen oefenen doordat ze samen met aanbieders aan tafel zitten. Het draagvlak groeit naarmate trajecten concreter worden.

Zo ontstaan **‘nieuwe’ vormen van sociale cohesie** die deels een antwoord geven op de vraag van hoe de komende jaren het draagvlak in de buurt en dorp kan worden versterkt. In verschillende kernen geven de mensen aan dat ze als vrijwilliger betrokken willen zijn onder de voorwaarde dat dit ten goede komt van hun eigen leefomgeving of –gemeenschap.

8. Continuering van de Dialoog met de Vragers

Op basis van de evaluatie is door het Regionaal Wethoudersoverleg en Projectgroep Leven in het Dorp in januari 2005 een stafteam ingericht. Het stafteam heeft de opdracht gekregen om voorstellen uit te werken voor de verdere ontwikkeling van de “Dialoog met de Vragers” op de volgende vier thema’s:

1. *Methodiekbeschrijving Dialoog met de Vragers*

Het **voorstel** is om de methodiek zo te beschrijven dat deze daardoor overdraagbaar wordt, ook naar het bovenregionale, provinciale en landelijke niveau;

2. *Strategische vertaling op lokaal niveau en opstellen van lokale WWZ-plannen*

Het **voorstel** is om Welzijnsstichting Vorkmeer een offerte op te laten stellen voor de verwachte inzet in de begeleiding van de kernteams WWZ in de strategische fase en de implementatiefase;

-
3. *Strategische vertaling van de resultaten van het behoefteonderzoek op subregionaal niveau*
Het **voorstel** is om Companen een projectvoorstel/offerte op te laten stellen voor de analyse van de resultaten van het behoefteonderzoek en een strategische vertaalslag in een discussienotitie op subregionaal niveau;
 4. *Methodiekontwikkeling continuering Dialoog met de Vragers*
Het **voorstel** is om instrumenten te ontwikkelen om de Dialoog met de Vragers te continueren.

9. Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en Dialoog met het Dorp

Wanneer de WMO van kracht wordt, zal dit onherroepelijk van invloed zijn op het functieplan. Er zijn nog veel onduidelijkheden in de reikwijdte en financiering van de WMO. Duidelijk is wel dat de WWZ-structuur van “Leven in het Dorp” kansen en aanknopingspunten biedt voor de WMO.

Door de inhoudelijke en budgettaire verantwoordelijkheid krijgen gemeenten een directe en veel sturende relatie met (zorg)aanbieders dan bij WWZ. De relatie en afstemming met het zorgkantoor en zorgverzekeraars is dan ook zeer belangrijk.

Wanneer de kaders voor het ontwikkelen van het beleid van de WMO door de gemeente(n) zijn vastgesteld kan binnen de projectorganisatie “Leven in het Dorp” afstemming plaatshebben over het invoeringsproces van de WMO met aanbieders en (zorg)vragers. Dit om draagvlak bij de aanbieders en de doelgroepen te creëren en te behouden. De inmiddels opgebouwde vertrouwensrelatie is een goede basis om de invoering van de WMO samen tot stand te brengen.

Onder het motto “Maatschappelijke Ondersteuning is meer dan de wet alleen” heeft de gemeente Helden mede namens de gemeenten Kessel, Maasbree en Meijel een proeftuin aangevraagd voor de WMO. In de voorbereiding op de aanvraag is sterk opgetrokken met de Provincie Limburg.

De proeftuin is toegekend in het prestatieveld “leefbaarheid” en het thema “regierol/ketenregie”. Naast de subregio Helden is de gemeente Waalwijk in hetzelfde prestatieveld en thema ingedeeld. Interessant is de vergelijking van resultaten in de subregio Helden als plattelandsgebied en de gemeente Waalwijk als stedelijk gebied.

De invulling van de proeftuin die de subregio Helden voorstaat, gaat uit van het verder uitbouwen van de ervaringen opgedaan binnen het project “Leven in het Dorp”, het verbreden daarvan over de volledige reikwijdte van de WMO en dit verbinden aan de leefbaarheidsprocessen zoals die vooral in de gemeente Helden zijn vormgegeven. Om dit te bereiken is een proeftuin voorgesteld die enerzijds een fundament legt voor een gestroomlijnde dienstverlening en anderzijds de kwalitatieve maatschappelijke sturing op die dienstverlening inricht onder de noemer Dialoog met het Dorp. De Dialoog met de Vragers gaat op in de Dialoog met het Dorp. De dialoog dient, conform de uitgangspunten van de WMO, vierjaarlijks plaats te gaan vinden.

Om deze kwaliteitscirkel te bewerkstelligen is het verder harmoniseren, uitbouwen en ontwikkelen van regiestructuren op de terreinen van WWZ, Jeugd en Leefbaarheid onontbeerlijk. Ook dient de onderlinge verhouding tussen deze regiestructuren helder te worden.

Er ligt een visie aan ten grondslag waarin de zelfsturing van een individu, gezin, gemeenschap, dorp centraal staat, en van waaruit behoefte(s) worden geformuleerd. De gemeente(n) tracht aanbieders te bewegen hun aanbod hier optimaal op af te stemmen (principe: vraagsturing en match van vraag en aanbod). Bij de invulling van het aanbod staat preventie van een zwaardere (zorg-)vraag voorop en wordt primair gezocht naar een aanbod op vrijwillige basis (mantelzorg en vrijwilligers) en daarna pas op professionele basis. Daarin is het volgende principe leidend: investeren aan de voorkant (welzijn) levert winst op aan de achterkant (zorg).

De uitgangspunten van de WMO sluiten uitstekend aan bij deze visie.

Bijlage 1. Leven in het Dorp (WWZ op maat regio Helden, Kessel, Maasbree en Meijel)

De samenwerking binnen Leven in het Dorp is vastgelegd in een convenant dat 33 partijen hebben ondertekend. Een succesvolle uitvoering moet ertoe leiden dat mensen in de eigen omgeving kunnen blijven wonen. En dat mensen de keuze hebben van hoe ze willen wonen met de zorg en het welzijn dat ze nodig hebben, zodat ze aan de samenleving deel kunnen blijven nemen. Iets waar iedereen recht op heeft, maar ook een eigen verantwoordelijkheid in heeft. Wonen, welzijn en zorg “à la carte” (beleidsvisie april 2001).

De vier gemeenten hebben de regie stevig in handen in het proces van de inrichting van de woon-zorg-welzijnsinfrastructuur. De regie dient onder meer om vraagsturing zoveel mogelijk te waarborgen zodat aanbieders inspelen op de vraag en niet alleen vanuit het instellingsbelang (marktpositie en klantenbinding) opereren.

De convenantpartijen vormen de Regionale Overlegtafel Leven in het Dorp. De Regionale Overlegtafel bestaat nu zo'n 2 jaar officieel en men is vanaf 2000 met elkaar aan de slag op gebied van WWZ. Dit heeft ertoe geleid dat gemeenten, WWZ-aanbieders en **(zorg)vragers** (belangengroeperingen):

- hun krachten gebundeld hebben;
- een gezamenlijke visie delen;
- weten van elkaars plannen;
- de plannen op elkaar afstemmen;
- begrip kweken voor elkaars werkwijzen, wettelijke kaders en procedures die sterk van elkaar verschillen.

De afstemming van plannen tussen aanbieders leidt ertoe dat door samenwerking vaak meer mogelijk is dan wanneer partijen zelfstandig projecten opzetten. Verder ziet de ene aanbieder kansen om een project op te pakken waarin een andere aanbieder weinig mogelijkheden ziet.

De innovatieve aanpak betreffende de vraagsturing enerzijds en de gezamenlijk gedragen visie en de samenwerking tussen aanbieders anderzijds is niet onopgemerkt gebleven. Leven in het Dorp is één van de vijf landelijke voorbeeldprojecten van het VEBO-programma (VERNieuwing en BeleidsOntwikkeling) van de Ministeries van VWS en VROM en is door de Provincie Limburg erkend als een provinciaal voorbeeldproject.

Projectorganisatie Leven in het Dorp - Regionale Overlegtafel WWZ regio Helden

De Regionale Overlegtafel WWZ subregio Helden, Kessel, Maasbree en Meijel (Leven in het Dorp) is één van de Regionale Overlegtafels WWZ in Noord- en Midden-Limburg. In de Referentiegroep WWZ Noord- en Midden-Limburg vindt afstemming plaats tussen de overlegtafels.

De complexiteit van de materie vereist niet alleen dat alle betrokken partijen doordrongen zijn van de noodzaak van samenwerking en daartoe bereid zijn, maar vooral dat de condities zodanig zijn dat partijen daartoe ook in staat worden gesteld. Op 9 januari 2003 hebben 32 partijen het convenant ondertekend van Leven in het Dorp.

Participanten in Leven in het Dorp zijn: de vier gemeenten, Welzijnsstichting Vorkmeer, zorg- en woonaanbieders, MEE NML (voorheen Sociaal Pedagogische Dienst) én belangengroeperingen van consumenten en (zorg)vragers. De heer Eurlings heeft het convenant als toenmalig coördinerend portefeuillehouder WWZ namens de provincie ondertekend. Verder nemen het Zorgkantoor Noord- en

Midden-Limburg en het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn deel. In november 2004 hebben twee zorgaanbieders het convenant eveneens ondertekend.

De projectorganisatie van Leven in het Dorp bestaat uit een grote diversiteit aan overlegsituaties op verschillende niveaus:

- Subregionaal bestuurlijk (wethouders), ambtelijk, projectgroep en overlegtafel (alle convenant-partners)
- Stafteams (beleidsmedewerkers gemeenten en WWZ-aanbieders)
- Sectorteams per zorgsector (zorgaanbieder (management en/of beleid), gemeente en woonaanbieder)
- Stuurgroepen, projectgroepen en projectteams/werkgroepen (partners in concrete projecten)
- **Lokaal:** Kernteams WWZ per kerkdorp (belangengroeperingen, inwoners op persoonlijke titel, gemeente en welzijnsstichting). De zorg- en woonaanbieders nemen in een later stadium zitting.

De projectorganisatie is onder te verdelen in:

- Concrete Projecten. In elk van de vier gemeenten wordt eenzelfde soort structuur opgezet. In het convenant is vastgelegd dat over de financiering van de concrete projecten door de partijen, die betrokken zijn bij het realiseren daarvan, afspraken worden gemaakt en in een samenwerkingsovereenkomst worden vastgelegd. De gemeenten voeren in hun eigen gemeente de regie over de concrete WWZ-initiatieven en projecten en nemen deel aan de kernteams.
- Procesondersteuning (beleids-, strategie- en regievorming). Binnen Leven in het Dorp wordt de procesondersteuning als zeer belangrijk ervaren. De veelheid van initiatieven, plannen en projecten kunnen alleen gerealiseerd worden als deze op elkaar afgestemd zijn, integraal opgepakt worden binnen en tussen organisaties, samenwerking tussen partijen bevordert wordt en naast de inzet van professionals ook vrijwilligers bij de ontwikkeling en realisatie betrokken zijn.

In de Voortgangsrapportage 2003 Leven in het Dorp is de projectorganisatie opgenomen en worden de bevoegdheden, taken en overlegfrequentie van de onderdelen van de projectorganisatie beschreven.

Bijlage 2. De 33 betrokken partijen die het convenant ondertekend hebben, zijn:

- consumenten en (zorg)vragers:
 - Adviesraad Ouderenbeleid Kessel;
 - Federatie Gehandicapten Limburg (FGL);
 - Gehandicaptenplatform Helden;
 - Gehandicaptenplatform Kessel;
 - Gehandicaptenplatform Maasbree;
 - GGZ Cliëntenadviesbureau Noord- en Midden-Limburg;
 - Katholieke Bond Ouderen (KBO)-Limburg;
 - Senioren en Gehandicapten Raad Meijel;
 - Seniorenraad Maasbree-Baarlo;
 - SOL Noord- en Midden-Limburg;
- gemeenten subregio Helden:
 - gemeente Helden;
 - gemeente Kessel;
 - gemeente Maasbree;
 - gemeente Meijel;
- woonaanbieders subregio Helden:
 - Antares Woonservice;
 - Balans Wonen in beweging (Balans is in 2004 gefuseerd met Wonen Helden);
 - Wonen Helden;
 - Woningstichting Sint Urbanus;
 - Woningvereniging Kessel;
- zorgaanbieders subregio Helden:
 - Kloosterverzorgingstehuis Vincent Depaul;
 - Stichting Daelzicht-Noord;
 - Stichting De Wendel;
 - Stichting Gehandicaptenzorg Limburg;
 - Stichting Mensana;
 - Stichting Thuiszorg Helpende Hand (*ondertekend op 25-11-2004*);
 - Thuiszorg Noord-Limburg;
 - Vincent van Gogh Instituut;
 - Zorgcentrum Sint Jozef Meijel (*ondertekend op 25-11-2004*);
 - Zorggroep Noord-Limburg;
- Welzijnsstichting Vorkmeer;
- Sociaal Pedagogische Dienst Noord- en Midden-Limburg;
- Provincie Limburg;
- Zorgkantoor Noord-Limburg;
- Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn, Innovatieprogramma Wonen en Zorg (NIZW/IWZ).

Gedurende het verloop van het project kunnen andere dan de hier genoemde partijen zich aansluiten en het convenant op een later tijdstip ondertekenen.

De volgende partijen hebben aangegeven het doel van het WWZ-project te ondersteunen maar het convenant niet te ondertekenen:

- GGD Noord- en Midden-Limburg;
- Ministerie van VROM;
- Ministerie van VWS;
- Regionaal Indicatie Orgaan (RIO).

Bijlage 3. Overzicht verspreide vragenlijsten en respons

Kernen	Huishoudens		
	Verspreid	Retour	Respons
Gemeente Helden			
Beringe	243	205	84%
Egchel	115	84	75%
Helden-dorp	460	283	62%
Koningslust	150	132	88%
Panningen	460	373	81%
Gemeente Kessel			
Kessel-dorp	600	431	72%
Kessel-Eik	145	100	69%
Gemeente Maasbree			
Baarlo	465	373	80%
Maasbree	465	290	62%
Gemeente Meijel			
Meijel	930	597	64%

In Grashoek (gemeente Helden) is de vragenlijst verspreid onder alle 55-plussers (n=316) en niet per huishouden. In totaal zijn 272 vragenlijsten ingevuld en geretourneerd (respons: 86%).